

ДОХОДИ, РАЗХОДИ И ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ДОМАКИНСТВОТА ПРЕЗ ПЪРВОТО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 2013 ГОДИНА

Доходи на домакинствата

Общият доход средно на лице от домакинство през първото тримесечие на 2013 г. е 1 108 лв. и спрямо същия период на 2012 г. се повишава с 15.5%.

Основен източник на доход на домакинствата продължава да бъде **работната заплата**, която формира 54.4% от общия доход. Доходите от работна заплата през първото тримесечие на 2013 г. средно на лице от домакинството са 603 лв., което е с 20.6% повече спрямо същото тримесечие на миналата година. Относителният дял на работната заплата в общия доход нараства с 2.3 процентни пункта за разглеждания период.

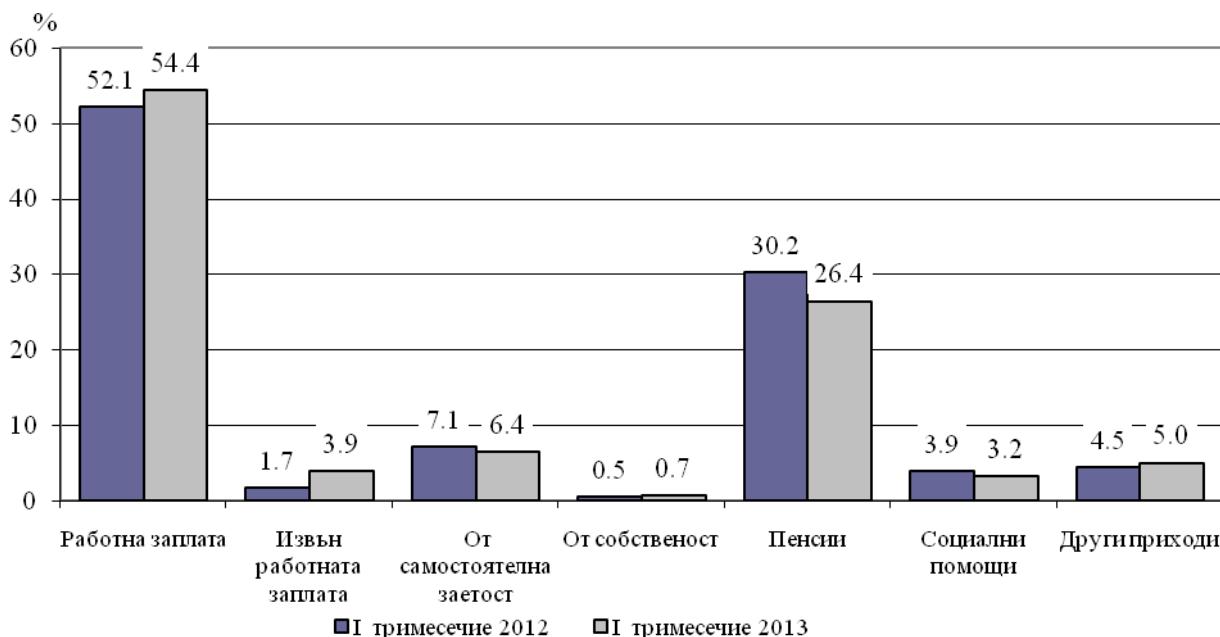
Вторият по значение източник на доход за българските домакинства са доходите от **пенсии**. Относителният им дял в общия доход намалява с 3.8 процентни пункта и съставлява 26.4% от него. В номинално изражение през първото тримесечие на 2013 г. спрямо същото тримесечие на предходната година доходите от пенсии нарастват само с 1.0% и достигат 292 лв. средно на лице от домакинство.

През първото тримесечие на 2013 г. доходите от **самостоятелна заетост** средно на лице от домакинството се увеличават спрямо същия период на 2012 г. и достигат 71 лева. Същевременно относителният им дял намалява с 0.7 процентни пункта и представлява 6.4% от структурата на общия доход.

Доходите от **социално осигуряване и социални помощи** през първото тримесечие на 2013 г. имат сравнително малко значение за формирането на общия доход на домакинствата. Те намаляват за периода от 37 на 35 лв. средно на лице от домакинството, а относителният им дял в общия доход намалява с 0.7 процентни пункта и представлява 3.2% от неговата структура.

Фиг. 1. Структура на общия доход на домакинство през първото тримесечие на 2012 и 2013 година

През първото тримесечие на 2013 г. относителният дял на **паричния доход** на домакинствата в общия доход почти се запазва както при предходни периоди и достига 98.9% от него.

Разходи на домакинствата

Общият разход на лице от домакинство през първото тримесечие на 2013 г. е 1 023 лв. и се увеличава спрямо същото тримесечие на 2012 г. с 15.2%. Най-голям дял при формиране на общия разход на домакинствата имат разходите за храна и жилище (енергия, горива, вода и др.) - 50.8% от всички разходи.

Най-съществено перо от бюджета на българските домакинства са разходите за **храна и безалкохолни напитки**. Като абсолютни стойности те се увеличават с 9.5% и през първото тримесечие на 2013 г. са 328 лв. средно на лице в домакинството. Относителният им дял в общия разход намалява с 1.7 процентни пункта и представлява 32.0% от него през първото тримесечие на 2013 година.

Разходите за **дома (вода, електроенергия, отопление, обзавеждане и поддържане)** се повишават от 170 лв. през първото тримесечие на 2012 г. на 193 лв. средно на лице от домакинството през същото тримесечие на 2013 година. Делът им в общия разход остава без особена промяна и е 18.8% от него през първото тримесечие на 2013 година.

Разходите за **здравеопазване** се увеличават през първото тримесечие на 2013 г. спрямо същото тримесечие на 2012 г. от 54 на 57 лв., а относителният им дял намалява с 0.5 процентни пункта и представлява 5.6% от общия разход.

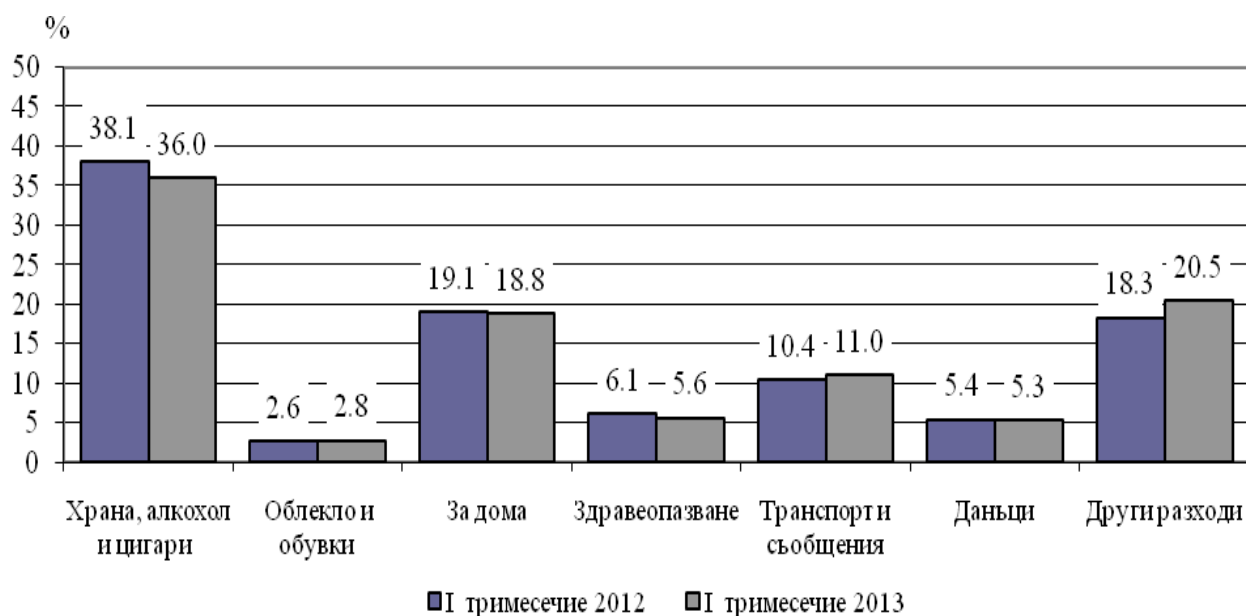

Като абсолютни стойности разходите за **транспорт и съобщения** се увеличават с 21.9% и достигат 113 лв. средно на лице, а относителният им дял нараства с 0.6% процентни пункта и е 11.0% от общия разход на домакинствата през 2013 година.

Разходите за **алкохолни напитки и цигари** се увеличават с 6.0% и през първото тримесечие на 2013 г. възлизат на 41 лв. средно на лице от домакинството. Техният относителен дял в общия разход е 4.0%, което е с 0.4 процентни пункта по-малко в сравнение с първото тримесечие на 2012 година.

Увеличават се и разходите за **облекло и обувки**. През първото тримесечие на 2013 г. те са 29 лв. средно на лице. Делът им в общия разход е 2.8%, което е с 0.2 процентни пункта повече в сравнение с първото тримесечие на 2012 година.

Фиг. 2. Структура на общия разход на домакинство през първото тримесечие на 2012 и 2013 година

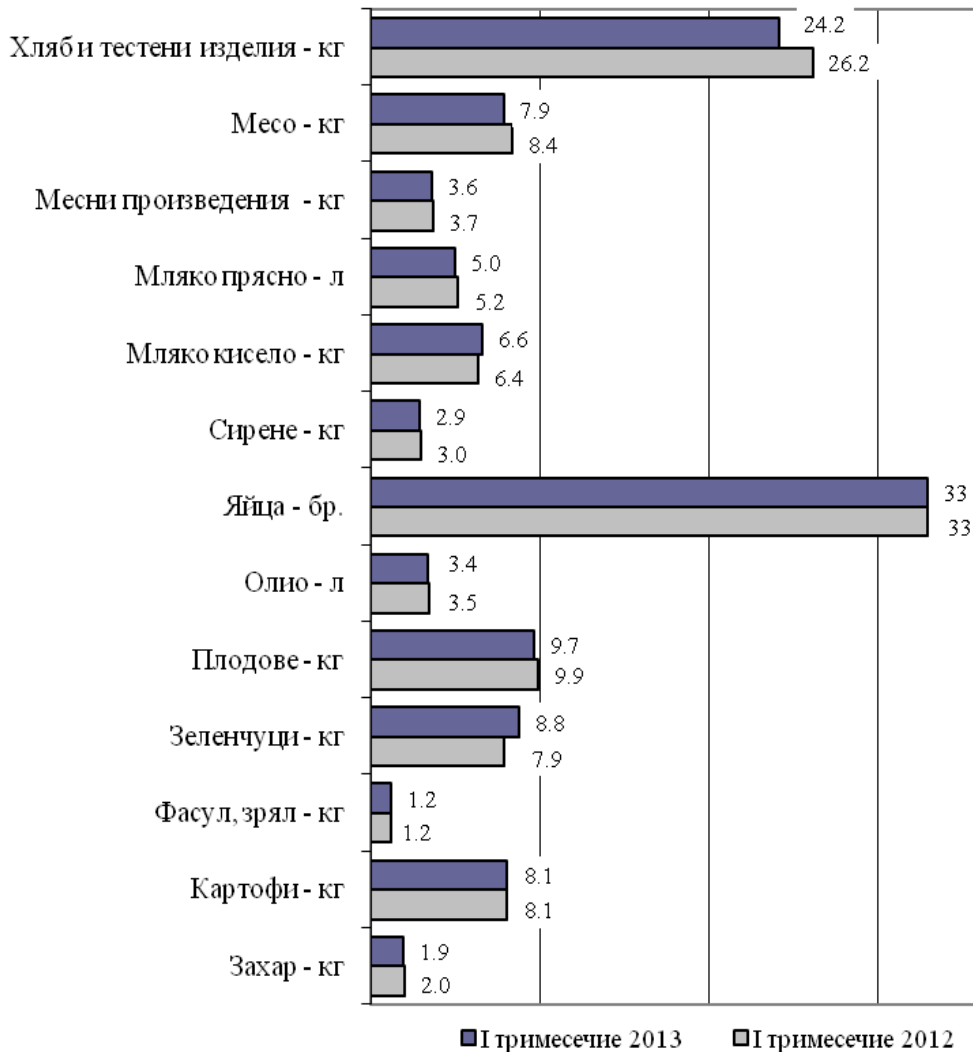

Потребление на домакинствата

Потреблението на основни хранителни продукти средно на лице от домакинство не се променя съществено през първото тримесечие на 2013 г. спрямо същото тримесечие на 2012 година. Увеличение се наблюдава при консумацията на зеленчуци - от 7.9 на 8.8 кг, и на кисело мляко - от 6.4 на 6.6 кг. По-съществено намалява потреблението на хляб и тестени изделия - от 26.2 на 24.2 кг, и на месо - от 8.4 на 7.9 кг.

Фиг. 3. Потребление на основни хранителни продукти средно на лице от домакинство през първото тримесечие на 2012 и 2013 година

Методологични бележки

Данните са получени от **тримесечното** наблюдение на домакинските бюджети. Наблюдението е репрезентативно, като се използва случайна извадка от домакинства.

Обикновено домакинство образуват две или повече лица, които живеят в едно жилище или в част от жилище, хранят се заедно и имат общ бюджет, независимо от това дали имат роднински връзки помежду си. Домакинство е и едно лице, което живее самостоятелно, храни се отделно и има свой отделен бюджет.

Колективните домакинства не са обект на изучаване на домакинските бюджети.

Основните показатели за доходите, разходите и потреблението се оценяват **тримесечно** и **годишно** и се представят под формата на средни величини и относителни дялове.

Доходите на домакинствата в пари и натура включват доходите на всички членове на домакинството от: работна заплата, пенсии, самостоятелна заетост, обезщетения за безработни, социални помощи и други. Включват се и други доходи, общи за домакинството, като регулярните или еднократните трансфери от други домакинства и продажбите на имущество.

Разходите на домакинствата включват разходите за храна, напитки, тютюневи изделия, жилище (вода, електроенергия, отопление, обзавеждане и поддържане), транспорт, съобщения, здравеопазване, данъци, социални осигуровки и други.

Потреблението средно на лице от домакинството представлява количествата консумирани хранителни продукти и напитки при домашни условия и не включва консумацията в заведения за обществено хранене.

Подробна информация за наблюдението на домакинските бюджети и резултатите от него е публикувана на интернет страницата на НСИ в рубриката „Доходи и разходи на домакинствата“ (<http://www.nsi.bg/otrasal.php?otr=21>).

Приложение

Таблица 1

Общ доход на домакинствата по източници на доходи за първото тримесечие на 2012 и 2013 година

Източници	Първо тримесечие 2012			Първо тримесечие 2013		
	структура - %	средно на домакинство - лв.	средно на лице - лв.	структура - %	средно на домакинство - лв.	средно на лице - лв.
Общ доход	100.0	2320.64	959.62	100.0	2590.83	1108.11
Брутен общ доход	96.4	2237.85	925.38	96.2	2491.46	1065.61
Работна заплата	52.1	1208.44	499.71	54.4	1409.35	602.79
Извън работната заплата	1.7	39.00	16.13	3.9	99.90	42.73
От самостоятелна заетост	7.1	164.78	68.14	6.4	165.54	70.80
От собственост	0.5	11.30	4.67	0.7	16.98	7.26
Пенсии	30.2	700.06	289.48	26.4	683.43	292.31
Обезщетения за безработни	0.8	17.85	7.38	0.6	15.17	6.49
Семейни добавки за деца	0.9	20.89	8.64	0.8	20.39	8.72
Други социални помощи	2.2	49.92	20.64	1.8	46.24	19.78
Регулярни трансфери от други домакинства	1.1	25.62	10.59	1.3	34.46	14.74
Приходи от продажби	0.3	7.26	3.00	0.2	5.14	2.20
Други приходи	3.3	75.53	31.23	3.6	94.23	40.30
Изтеглени спестявания	x	90.08	37.25	x	46.92	20.07
Заеми и кредити	x	21.02	8.69	x	97.13	41.54

Таблица 2

Общ разход на домакинствата по групи разходи за първото тримесечие на 2012 и 2013 година

Групи разходи	Първо тримесечие 2012			Първо тримесечие 2013		
	структура - %	средно на домакинство - лв.	средно на лице - лв.	структура - %	средно на домакинство - лв.	средно на лице - лв.
Общ разход	100.0	2148.47	888.43	100.0	2392.20	1023.16
Потребителски общ разход	83.0	1783.21	737.39	82.2	1965.79	840.78
Храна и безалкохолни напитки	33.7	723.81	299.31	32.0	766.49	327.83
Алкохолни напитки и тютюневи изделия	4.4	94.27	38.98	4.0	96.64	41.33
Облекло и обувки	2.6	54.85	22.68	2.8	66.66	28.51
Жилища, вода, електроенергия и горива	16.5	355.50	147.00	16.0	383.78	164.14
Жилищно обзавеждане и поддържане на дома	2.6	56.12	23.21	2.8	67.78	28.99
Здравеопазване	6.1	130.78	54.08	5.6	133.65	57.16
Транспорт	5.8	125.37	51.84	6.5	155.27	66.41
Съобщения	4.6	97.87	40.47	4.5	107.80	46.11
Свободно време, културен отдих и образование	3.0	64.13	26.52	3.6	85.05	36.38
Разнообразни стоки и услуги	3.7	80.52	33.30	4.3	102.68	43.92
Данъци	5.4	116.24	48.07	5.3	126.32	54.03
Социални осигуровки	6.0	129.31	53.47	6.7	160.98	68.85
Регулярни трансфери към други домакинства	2.2	47.93	19.82	1.2	27.96	11.96
Други разходи	3.3	71.77	29.68	4.6	111.14	47.53
Влог	x	35.24	14.57	x	26.96	11.53
Покупка на валута, ценни книжа	x	-	-	x	2.58	1.10
Изплатен дълг и даден заем	x	66.02	27.30	x	124.58	53.28